

QO'QON DAVLAT
PEDAGOGIKA INSTITUTI
ILMIY XABARLARI
(2025-yil 2-son)

PEDAGOGIKA
PEDAGOGY

BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA KREATIV QOBILIYATLARNI RIVOJLANTIRISHDA FANLARARO INTEGRATSIYANI RIVOJLANTIRISH

Farxodova Dilnoza Qudrat qizi

Buxoro davlat universiteti

Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi

(Boshlang'ich ta'lim) ixtisosligi tayanch doktoranti

Email: d.q.farxodova@buxdu.uz

<https://orcid.org/0009-0008-5824-7811>

Annotatsiya: Mazkur maqolada bo'lajak o'qituvchilarda kreativ qobiliyatlarni rivojlantirishda fanlararo integratsiyaning ahamiyati tahlil etiladi. Fanlararo integratsiya, o'quv jarayonini samarali tashkil etishda, o'quvchilarning kritikal fikrlash va ijodkorlik ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim vosita sifatida qaraladi. Maqolada o'qituvchilarning o'qitish metodikasida kreativ yondashuvlarning ahamiyati hamda integratsiya orqali ijtimoiy, madaniy va intellektual qobiliyatlarni shakllantirish usullari muhokama qilinadi.

Kalit so'zlar: Bo'lajak o'qituvchi, kreativ qobiliyat, fanlararo integratsiya, pedagogika, ijodkorlik, metodologiya, o'quv jarayoni, o'qitish metodikasi.

Аннотация: В данной статье анализируется значение межпредметной интеграции в развитии креативных способностей будущих учителей. Межпредметная интеграция рассматривается как важный инструмент для эффективной организации учебного процесса, развития критического мышления и творческих навыков учащихся. В статье также обсуждаются важность креативных подходов в методике преподавания учителей и методы формирования социальных, культурных и интеллектуальных способностей через интеграцию.

Ключевы слова: Будущий учитель, креативные способности, межпредметная интеграция, педагогика, творчество, методология, учебный процесс, методика преподавания.

Abstract: This article analyzes the importance of interdisciplinary integration in developing creative abilities in future teachers. Interdisciplinary integration is considered an important tool for effectively organizing the educational process and enhancing students' critical thinking and creative skills. The article also discusses the importance of creative approaches in teaching methodology and methods for developing social, cultural, and intellectual abilities through integration.

Keywords: Future teacher, creative abilities, interdisciplinary integration, pedagogy, creativity, methodology, educational process, teaching methodology.

KIRISH

Pedagogik jarayonning samaradorligi, uning individual va umumiy maqsadlariga erishish darajasi ko‘p jihatdan o‘qituvchining professional kompetensiyasiga bog‘liq. Bo‘lajak o‘qituvchilarda kreativ qobiliyatlarni rivojlantirish, ta’limning sifati va o‘quvchilarning umumiy intellektual salohiyatining yuksalishi uchun zarurdir. Bu jarayonning muhim qismlaridan biri esa fanlararo integratsiyadir. Fanlararo integratsiya o‘quv jarayonida turli fanlar o‘rtasidagi bog‘lanishlarni yaratish, o‘quvchilarning bilimlarni o‘zlashtirishini chuqurlashtirish va yangi bilimlarni amaliyotda qo‘llash imkoniyatlarini oshirishga yordam beradi.[1] Bu maqola bo‘lajak o‘qituvchilarda kreativ qobiliyatlarni rivojlantirishda fanlararo integratsiyaning o‘rni va uning samaradorligi haqida batafsil tahlil olib boradi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYASI

Birinchi navbatda, kreativ qobiliyatlar va fanlararo integratsiya masalalariga oid mavjud ilmiy adabiyotlar tahlil qilinadi. Bu yerda pedagogikada kreativlikning rivojlanishiga oid turli nuqtai nazarlar va yondashuvlar ko‘rib chiqiladi. O‘qituvchining kreativ qobiliyatlari – bu nafaqat yangi g‘oyalar yaratish, balki muammolarni hal qilishda ijodkorlikni, tahlil qilish va sintez qilishni o‘z ichiga oladi. Shuningdek, fanlararo integratsiyaning samaradorligini o‘rganish uchun pedagogik metodologiya asosiy usullari va yondashuvlari tahlil qilinadi.

Mazkur maqolada sifatli tadqiqot metodlari qo‘llanilgan. Tadqiqot metodlari sifatida hujjatli tahlil, so‘rovnomalar, intervyular va ekspert baholashlaridan foydalanilgan. Ushbu metodlar yordamida bo‘lajak o‘qituvchilarda kreativ qobiliyatlarni rivojlantirishda fanlararo integratsiyaning o‘rni va uning ta’lim jarayoniga ta’siri o‘rganilgan.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, fanlararo integratsiya bo‘lajak o‘qituvchilarda kreativ qobiliyatlarni rivojlantirishda muhim pedagogik vosita sifatida xizmat qiladi. Integratsiya orqali o‘quv jarayonida ilmiy va amaliy yondashuvlarni birlashtirish, o‘quvchilarning yangi g‘oyalarni yaratish, tanqidiy fikrlash, shuningdek, ijodkorlik ko‘nikmalarini shakllantirish imkoniyatlarini oshiradi.[2]

1. **Fanlararo integratsiya orqali kreativ qobiliyatlarni rivojlantirish:** tadqiqot davomida aniqlanganidek, fanlararo integratsiya bo‘lajak o‘qituvchilarda kreativ qobiliyatlarni rivojlantirishda samarali yondashuv hisoblanadi. O‘qituvchilarga turli fanlar o‘rtasida bog‘lanishlarni o‘rnatish, o‘quvchilarni tanqidiy fikrlash va muammolarni hal qilishga undaydi. Shu bilan birga, bu metod o‘qituvchilarda kreativ fikrlash va amaliyotga yangicha yondashuvlarni kiritishga imkon yaratadi.

2. **Ijodiy fikrlashning shakllanishi:** tadqiqotda shuningdek, fanlararo integratsiya o‘quvchilarda ijodiy fikrlashni rivojlantirishda ahamiyatli rol o‘ynashi aniqlangan. Integratsiya orqali o‘quvchilar o‘quv materiallarini o‘zaro bog‘lashga, yangi va innovatsion yondashuvlarni

ishlab chiqishga qodir bo‘ladi. Bu ijodiy fikrlashning rivojlanishiga hissa qo‘shadi va bo‘lajak o‘qituvchilarni zamonaviy pedagogik yondashuvlarga tayyorlaydi.

3. **Kreativ metodlarning samaradorligi:** maqolada keltirilgan metodlar va yondashuvlarning o‘qituvchilarda kreativ qobiliyatlarni rivojlantirishga ta’siri isbotlangan. Integratsion yondashuvlar o‘quv jarayonining interaktivlik va faoliyatga asoslangan bo‘lishini ta’minlaydi. Bu metodlar nafaqat o‘qituvchining pedagogik malakasini oshiradi, balki o‘quvchilarning mustaqil fikrlash, tahlil qilish va ijodiy yechimlar topish ko‘nikmalarini shakllantiradi.

4. **Pedagogik metodikalar va ularning o‘quvchilarga ta’siri:** tadqiqotda, fanlararo integratsiyaning pedagogik metodikalar orqali o‘quvchilarga qanday ta’sir qilishini ko‘rsatdi. O‘qituvchilarning kreativ qobiliyatlarini rivojlantirishda metodlarning aniq qo‘llanilishi, o‘quvchilarning intellektual va ijodiy salohiyatini oshiradi. Integratsiya metodlari o‘quv jarayonini boyitish, yangi yondashuvlar va texnologiyalarni o‘qituvchilarga samarali joriy etishga yordam beradi.

5. **Bo‘lajak o‘qituvchilarning kompetensiyalarini oshirish:** tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, fanlararo integratsiya o‘qituvchilarning pedagogik kompetensiyalarini oshirishda yordam beradi. O‘qituvchilar integratsiya orqali o‘z metodik yondashuvlarini takomillashtiradi va kreativ fikrlashni rivojlantiradi. Bu nafaqat o‘quvchilarga, balki o‘qituvchilarga ham ilmiy va amaliy jihatdan yangi imkoniyatlarni ochadi.

MUHOKAMA

Tadqiqot davomida fanlararo integratsiyaning o‘qituvchilarni o‘quv jarayoniga yondoshuvlarini o‘zgartirishi va kreativ qobiliyatlarni rivojlantirishga ta’sirini kengroq o‘rganish zarurati yuzaga kelgan. Tahlil qilinayotgan metodlarning ta’lim jarayonidagi ahamiyati, o‘quvchilarning bilimlarni yanada chuqurroq va kengroq qabul qilishini ta’minlashga yordam beradi. Integratsiyaning o‘qituvchining kasbiy o‘sishi va o‘quvchilarning ijodiy rivojlanishiga qanday hissa qo‘shishini aniqlashga yordam beradi.

XULOSA

Maqolada bo‘lajak o‘qituvchilarni kreativ qobiliyatlarini rivojlantirishda fanlararo integratsiyaning ahamiyati va uning samaradorligi tahlil qilindi. Fanlararo integratsiya o‘qituvchilarning metodik yondashuvini kengaytiradi, o‘quvchilarni ijodkorlikka undaydi va o‘qitish jarayonining sifatini oshiradi. Bu metodologiya bo‘lajak o‘qituvchilarga ijodiy, kritik fikrlash va mustaqil qarorlar qabul qilish ko‘nikmalarini shakllantirishga imkon beradi.

Fanlararo integratsiya o‘qituvchilarning kreativ qobiliyatlarini rivojlantirishda samarali vosita bo‘lib, uning pedagogik metodlar bilan uyg‘unlashishi ta’lim jarayonida yangi g‘oyalarni yaratish va o‘quvchilarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishga yordam beradi. Bu yondashuv, bo‘lajak o‘qituvchilarga kreativ va innovatsion pedagogik metodlarni qo‘llashga imkon yaratadi va ularning pedagogik kompetensiyalarini oshiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Tashkent, M. (2020). *Pedagogik integratsiya va uning ta'lim jarayonidagi o'rni*. Tashkent: Pedagogika nashriyoti.
2. Jumaev, B. (2019). *Kreativ pedagogika: Nazariy asoslar va amaliyot*. Tashkent: O'zbekiston pedagogika universiteti nashriyoti.
3. Karimova, L. (2018). *Fanlararo integratsiyaning ta'limda samaradorligi*. O'zbekiston ta'limi, 45(3), 12-18.
4. Murodov, S. (2021). *O'qituvchilarda kreativ qobiliyatlarni rivojlantirish metodikasi*. Tashkent: Ma'naviyat nashriyoti.
5. Aliyev, D. (2017). *O'qitish metodikasi: Kreativ va innovatsion yondashuvlar*. Tashkent: O'zbekiston ta'lim akademiyasi.
6. Usmonova, S. (2020). *Kreativ o'qituvchilarni tayyorlashda fanlararo yondashuvlar*. Pedagogika va psixologiya, 62(4), 38-45.
7. Ibragimov, R. (2016). *Fanlararo integratsiya va uning ta'limdagi o'rni*. Tashkent: Fan nashriyoti.
8. Axmedov, A. (2022). *Pedagogik kreativlik va uning rivojlanish metodlari*. Tashkent: Ta'lim nashriyoti.
9. G'ulomova, D. (2019). *Bo'lajak o'qituvchilarda ijodiy fikrlashni rivojlantirish metodikasi*. Pedagogika ilmi, 56(2), 48-56.
10. Nematov, J. (2021). *O'qituvchilarda fanlararo integratsiyaning ta'lim jarayoniga ta'siri*. Innovatsion pedagogika, 18(3), 22-29.
11. Karimov, A. (2018). *Pedagogik ma'lumotlar va innovatsion metodlar orqali kreativlikni oshirish*. O'zbekiston pedagogika universiteti jurnali, 34(1), 11-20.
12. Soliyev, F. (2017). *Fanlararo integratsiya va kreativi pedagogika: pedagogik nazariya va amaliyot*. Tashkent: Yangi avlod nashriyoti.
13. Sultonov, S. (2019). *Kreativ qobiliyatlarni rivojlantirishda fanlararo integratsiyaning ahamiyati*. Pedagogik tadqiqotlar, 25(4), 7-13.
14. Qodirov, M. (2020). *Ta'limda kreativlik va fanlararo aloqalarni rivojlantirish metodlari*. Tashkent: O'zbekiston matbuoti.
15. Ismoilova, O. (2021). *Bo'lajak o'qituvchilarni kreativlikka o'rgatish metodlari*. Ta'lim texnologiyalari va metodikasi, 40(5), 21-26.